

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 24 februari 1899, kl. 12 midd.

Memorial, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning.

Till följd af den bankoutskottet enligt § 4 i dess instruktion åliggande skyldighet att undersöka och granska riksbankens tillstånd samt huru densamma styrd och förvaltd blifvit, har utskottet tagit del af *dels* fullmäktiges i riksbanken allmänna och särskilda protokoll för tiden från och med den 15 januari 1898, intill hvilken dag ansvarsfrihet blifvit fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder beviljad, och till innevarande års riksdags början, *dels* af de af vederbörande revisorer afgifna berättelser om verkställd granskning af riksbankens så väl hufvudkontors som de särskilda afdelningskontorens i Göteborg, Malmö, Falun, Hernösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Linköping, Luleå, Mariestad, Umeå, Vexjö, Visby, Örebro och Östersund förvaltning under år 1897, *dels* ock af fullmäktiges med utskottets memorial n:o 1 till Riksdagen öfverlemnade berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1898, äfvensom af de af styrelserna för riksbankens i verksamhet varande kontor i afseende å dessa kontors förvaltning under samma år lemnade särskilda redogörelser; och får utskottet efter nu fullbordad granskning härmed, jemlikt föreskrift i ofvanberörda instruktion, till Riksdagen i ämnet afgifva berättelse.

I fråga om metalliska kassans ställning, sedelutgifningen, in- och utlåningsrörelsen äfvensom öfrig verksamhet vid riksbankens hufvud- och

afdelningskontor samt vid Tumba bruk tillåter sig utskottet att för en närmare kännedom om hithörande förhållanden hänvisa till de utförliga sifferredogörelser, som lemnats i de berättelser, hvilka afgifvits af Riksdagens revisorer och riksbankens fullmäktige liksom i utskottets förut till Riksdagen aflåtna memorial n:o 1.

Endast beträffande några siffergrupper af allmänna intresse anser sig utskottet böra här nedan erinra om hvad ur förenämnda berättelser kan inhemtas.

Metalliska kassan*) , som vid 1898 års början utgjorde kr. 31,398,433: 38 och vid årets slut kr. 34,462,719: 35, har under årets lopp vexlat mellan *lägst* kr. 27,877,345: 40 den 13 augusti och *högst* kr. 34,527,092: 16 den 30 november. Det i metalliska kassan ingående *guld* uppgick vid samma års början till kr. 29,411,518: 58 och vid årets slut till kr. 31,250,025: 10 samt har vexlat mellan *lägst* kr. 25,854,658: 25 den 13 augusti och *högst* kr. 31,723,898: 37 den 10 september. Hvad angår förrådet af silfvermynt, uppgick detta vid årets början till kr. 1,986,914: 80 och vid dess slut till kr. 3,212,694: 25 samt var *lägst* ofvan förstämda dag och *högst* den 14 maj, då det uppgick till kr. 3,525,435: —.

Fordringar i löpande räkning å utrikes ort hade riksbanken den 1 januari 1898 till belopp af kr. 7,322,496: 78 och den 31 december samma år kr. 8,743,112: 88. *Lägsta* beloppet af dylika fordringar har uppgått till kr. 2,167,117: 96 den 18 juni och det *högsta* till kr. 21,787,199: 97 den 12 mars.

Det belopp af kr. 2,655,000: —, som riksbanken vid 1898 års början hade inestående å separaträkning i utlandet, har under året uttagits. De å sådan räkning inestående medlen inräknas icke bland sådana tillgångar, å hvilka sedelutgifning får grundas.

Sedelutgifningsrätten, som vid 1898 års början utgjorde kr. 83,720,930: 16 och vid årets slut kr. 88,205,832: 23, har under året utgjort *lägst* kr. 78,454,486: 22 den 18 juni och *högst* kr. 93,306,277: 40 den 10 september.

De utelöpande sedlarne voro vid 1898 års början kr. 68,840,183: 18 samt vid årets slut kr. 70,859,508: 19. *Lägsta* under året utelöpande

*) Till metallisk kassa, hvarå sedelutgifningsrätt får grundas, räknas enligt de år 1898 härutinnan gällande bestämmelserna: lagligen i riket gällande guldmynt, utländskt guldmynt och omyntadt guld samt guld inestående hos myntverket äfvensom silfvermynt pregladt enligt lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Från början af 1899 gälla angående metalliska kassan bestämmelserna i lagen för Sveriges riksbank af den 12 maj 1897.

sedelbeloppet var kr. 52,117,618: 18 (den 19 februari) och *högsta* kr. 70,859,508: 19 (den 31 december).

Den obegagnade sedelutgifningsrätten har varit *högst* kr. 42,799,620: 21 den 19 mars och *lägst* kr. 14,880,746: 98 den 1 januari.

Riksbankens *utlåningsrörelse* har under år 1898 varit omfattande och visar, vid jmförelse med förhållandena vid slutet af år 1897, en ökning i de utlånta medlens totalsumma från kronor 86,283,660: 15 till kronor 97,667,927: 92.

Fördelade efter de särskilda hufvudgrupperna, stälde sig vid 1898 års slut utlåningssummorna sålunda:

diskonterade vexlar	kr. 49,598,743: 81
utlåning mot hypotek af löpande förskrifning, obligationer, aktier, inteckningar m. m.	» 34,684,138: 37
utlåning mot pant af vågförda effekter	» 1,138,958: 42
afbetalningslån	» 6,738,875: 89
kassakreditiv	» 5,507,211: 43
	<hr/>
	kr. 97,667,927: 92.

Af denna redogörelse framgår, att, i likhet med hvad fallet var vid 1897 års slut, största utlåningsbeloppet faller på vexeldiskonteringen.

Vid hufvudkontoret samt vid 12 af riksbankskontoren i orterna, nemligen vid kontoren i Göteborg, Malmö, Hernösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Linköping, Luleå, Vexjö, Visby, Örebro och Östersund, har under år 1898 ett antal enskilda bankinstitut — vid hufvudkontoret 14 och vid de nämnda afdelningskontoren 21 — begagnat sig af rediskonteringskredit på särskildt förmånliga villkor, nemligen 1 procent eller i några få fall $\frac{1}{2}$ procent returdiskonto under villkor, att summan af det under året af vederbörande bank erlagda diskontot uppgår till minst hälften af det belopp, som vid diskontering mot riksbankens lägsta gällande diskontosats för helt år belöper på det medgifna rediskonteringsbeloppet. Om detta senare utgör en million kronor och lägsta diskontot fortfarande såsom nu förblifver $5\frac{1}{2}$ procent, bör således i diskonto för året minst erläggas 27,500 kronor, i hvilket fall returdiskontot varder 5,000 kronor, som vid årets slut godtgöres den rediskonterande banken.

Af hvilken betydelse rediskonteringen på nu angifna villkor numera är för riksbanken framgår deraf, att vid hufvudkontoret och de 12 ofvan nämnda afdelningskontoren vid 1898 års slut inrikes vaxelporföljen utgjorde kr. 48,007,913: 07, hvaraf ej mindre än kr. 33,144,426: 57 eller 69 procent bestod af enskilda bankinstituts rediskonterade vexlar. Tages

endast hänsyn till hufvudkontoret, utgör procentsiffran 85, hvadan endast 15 procent af der diskonterade vaxlar utgjordes af sådana, som genom direkt diskontering tillförts kontoret.

Utlåningen mot *pant af löpande förskrifningar m. m.* samt å *kassa-kreditiv* har äfven ökats under år 1898, hvaremot vid detta års slut af *betalningslånen* något sjunkit i förhållande till dessa låns slutsumma vid 1897 års utgång. Minskningen utgör dock ej mer än 445,000 kronor i jemnt tal.

Hvad slutligen angår utlåningen *mot pant af vågförda effekter*, utestodo vid 1898 års början kr. 1,295,766: 25 och vid årets slut kr. 1,138,958: 42, hvaraf allenast 6,890 kronor vid ett af afdelningskontoren och återstoden vid hufvudkontoret.

Belåningsprisen å vågförda effekter hafva under år 1898 icke undergått någon förändring, utan äro desamma, som gäلت från den 17 september 1896, utom beträffande garkoppar, hvars belåningsvärde år 1897 något höjdes och derefter förblifvit oförändradt. Så vidt fullmäktiges i riksbanken protokoll utvisa, har fråga om belåningsprisets förändrande med afseende på jern och andra belånbara effekter icke under år 1898 varit föremål för pröfning hos fullmäktige.

I likhet med hvad förut varit vanligt, får utskottet meddela några uppgifter angående riksbankens *behållna vinst* för år 1898.

Till denna vinst, som enligt uppgift från fullmäktige i riksbanken uppgår till kr. 3,886,374: 09, hafva de särskilda afdelningskontoren bidragit med följande belopp:

afdelningskontoret i Göteborg.....	med kr. 554,236: 69	eller 4,03	% ¹⁾
» » Malmö	» » 325,605: 58	» 3,69	%
» » Falun	» » 59,239: 76	» 3,2	%
» » Gefle (från 20 dec.)	» » 2,605: 54	» 0,17	%
» » Hernösand	» » 232,474: —	» 3,77	%
» » Jönköping	» » 111,497: 56	» 3,5	%
» » Kalmar	» » 50,892: 11	» 2,91	%
» » Karlstad	» » 106,018: 90	» 3,91	%
» » Linköping.....	» » 45,630: 25	» 2,47	%
» » Luleå.....	» » 82,180: 40	» 3,89	%
» » Mariestad	» » 9,496: 23	» 0,83	%
» » Umeå	» » 13,551: 76	» 1,08	%

Transport kr. 1,593,428: 78

¹⁾ Procentsiffrorna hänföra sig till medelbeloppet af vederbörande kontors under året för lånerörelsen använda förlagsmedel.

	Transport	kr. 1,593,428: 78		
afdelningskontoret i Vexjö	..... med »	44,700: 95	eller 2,23	%
»	» Visby	..... » »	56,167: 28	» 3,48 %
»	» Örebro	..... » »	261,498: 77	» 3,84 %
»	» Östersund	..... » »	57,167: 04	» 3,03 %

Summa kr. 2,012,962: 82.

Skilnaden mellan detta belopp och banko-
vinsten i dess helhet är 1,873,411: 27

kronor 3,886,374: 09,

och utvisar således nämnda skilnad det belopp, hvarmed hufvudkontorets rörelse bidragit till årets vinstsumma.

I den till utskottet hänvisade, af Riksdagens revisorer den 30 november 1898 afgifna berättelsen angående riksbanken, har utskottet ej funnit några uttalanden, hvilka påkalla särskildt yttrande från utskottets sida.

Den granskning, som af bankoutskottet nu verkstälts, omfattar icke bankofullmäktiges gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret fattade beslut och vidtagna åtgärder i fråga om utförande af Riksdagens år 1888 fattade beslut om uppförande på Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen m. m. och riksbanken; utan är denna granskning öfverlemnad till sammansatt stats- och bankoutskott.

Efter granskning af riksbankens hufvudkontors räkenskaper för år 1897 hafva Riksdagens senast församlade revisorer i sin derom afgifna berättelse anmält, att mot riksbankens förvaltning under den tid, granskningen omfattat, ej varit något att anmärka, samt att revisorerne för sin del ansåge, att ansvarsfrihet borde fullmäktige beviljas. De revisorer, som, valde af Riksdagen, granskat afdelningskontorens i Göteborg, Malmö, Falun, Hernösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Linköping, Luleå, Mariestad, Umeå, Vexjö, Visby, Örebro och Östersund förvaltning för år 1897 hafva likaledes i sina berättelser tillstyrkt ansvarsfrihet för kontorens styrelser; och, enär utskottet vid den af utskottet nu verkställda undersökning af riks-

banken ej haft något att mot förvaltningen af densamma anmärka, utan funnit, att fullmäktige med nit och omsorg fullgjort det dem lemnade uppdrag, får utskottet hemställa,

att ansvarsfrihet må fullmäktige i riksbanken beviljas, dels för förvaltningen under år 1897 af bankens såväl hufvudkontor som afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Falun, Hernösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Linköping, Luleå, Mariestad, Umeå, Vexjö, Visby, Örebro och Östersund, dels ock för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade till fullmäktiges protokoll från och med den 15 januari 1898 till samma dag innevarande år.

Stockholm den 24 februari 1899.

På bankoutskottets vägnar:

F. A. BOSTRÖM.